

Verslag bijeenkomst Platform Zaanse Kerkenvisie

Dag: Dinsdag 10 mei 2022
Tijd: 09.30-11.00 uur
Locatie: Noorderkerk (Heijermansstraat 127, 1502 DJ Zaandam)

Aanwezig: De heer Koekkoek
De heer Grever
De heer Aaldus
Mevrouw Houthuijse
Mevrouw Mager
Lisa Constant (gemeente Zaanstad)
Yoni Horbach (gemeente Zaanstad, verslag)

Afwezig: De heer Middelhoven
De heer Carree
De heer Nassla
Mevrouw van 't Hooft
Mevrouw Oosterhuis
Mevrouw de Boer

I. Opening

- a. Voorstelronde vertegenwoordigers kerken
- b. Vanwege de wisselende samenstelling van het platform heeft Lisa kort het doel van de kerkenvisie en het kerkenpaspoort uiteengezet:

Vanuit het Rijk is aan gemeenten gevraagd om het lokale kerkenbestand in beeld te brengen. Leegstand van kerken is een toenemend probleem in Nederland, en ook in Zaanstad. Daarom heeft Zaanstad een kerkenvisie opgesteld met partners in de stad. Door vroegtijdig met eigenaren, geloofsgemeenschappen, erfgoedverenigingen en burgers in gesprek te gaan over de toekomst van kerkgebouwen, helpen we de leefbaarheid van stad, dorp en wijk te bewaken. In overleg met partners heeft Zaanstad gekozen voor een kerkenvisie die een basis biedt voor een structureel overleg met belanghebbenden. Samen met kerkenorganisaties en betrokken inwoners gaan we in gesprek over de toekomst van een kerkgebouw, welke mogelijkheden voor een andere functie er zijn en welke dilemma's dat met zich meebrengt. Ook thema's als verduurzaming van het kerkgebouw of het aantrekken van vrijwilligers kunnen onderwerp zijn van gesprek. Zo is de Zaanse kerkenvisie een platform voor dialoog.

Het opstellen van een kerkenpaspoort kan een kerkeigenaar helpen om een gesprek met betrokkenen te voeren over wat men aan een betreffende kerk van waarde vindt, welke waarden dat zijn en aan welke waarden men wil vasthouden in de toekomst. Een kerkgebouw hoeft dus niet (alleen) van religieuze waarde te zijn, maar kan ook sociaal-maatschappelijk belangrijk zijn als plek van ontmoeting.

II. Wat te betekenen als platform

Platform voor dialoog

Met input uit het veld heeft Zaanstad gekozen voor een kerkenvisie die een vertrekpunt biedt voor een structureel overleg met belanghebbenden. We pleiten daarom voor een Zaanse kerkenvisie als platform voor dialoog: een omgeving waar – en vooral een manier waarop – overheid, kerkgenootschappen, initiatiefnemers, burgers en erfgoedorganisaties met elkaar in gesprek kunnen gaan over het behoud en de ontwikkeling van kerkgebouwen. Dat gesprek gaat wat ons betreft niet alleen over het behoud en mogelijke herontwikkeling van

kerkgebouwen, maar ook over gezamenlijke thema's als het aanvragen van vergunningen en subsidies. Tijdens de digitale bijeenkomst over de Zaanse Kerkervisie op 21 december 2021 werd de behoefte uitgesproken om met elkaar samen op te trekken duidelijk onderstreept. Men gaf aan het waardevol te vinden om met zo veel mogelijk mensen van gedachten te wisselen, waarbij werd voorgesteld om vanuit het platform één à twee keer per jaar een openbare sessie te organiseren om iedereen erbij betrokken te houden.

De vertegenwoordigers geven aan dat er behoefte is om kennis te delen. Er zijn onderwerpen waar niet vaak met andere kerken over wordt gesproken, zoals toekomstplannen en financiën, terwijl het zo belangrijk is om elkaar te helpen. Samenwerking en het delen van informatie met elkaar is van groot belang. Lisa heeft aan Rita Noordzij gevraagd of zij ook deel wilt nemen aan dit platform en dit wilt zij graag. Volgende keer zal mevrouw Noordzij erbij zijn als deelnemer en verbinder.

De vertegenwoordigers geven aan dat de autonomie van de kerkengemeenschap niet wordt aangetast of beïnvloed. Mede daarom is het voor het platform belangrijk dat er uitgangspunten zijn. Een volgende stap binnen het platform is sub- of werkgroepen maken en er eventueel thema's aan koppelen.

Gezamenlijk komen wij tot de volgende uitgangspunten:

- Gemeenschap blijft autonoom;
- Waarden staan voorop (spirituele, sociaal maatschappelijke, historische en architectonische waarde);
- Toegang tot informatie bij de gemeente over o.a. regelgeving, vergunningen;
- Informatie en kennis met elkaar delen over o.a. verduurzaming, marketing, culturele activiteiten;
- Contacten met elkaar delen;
- Organisaties op spiritueel vlak betrekken;

De platformbijeenkomsten zijn openbaar en iedereen is welkom om aan te schuiven.

III. Vast aanspreekpunt vanuit gemeente

Meerdere aanwezigen geven aan dat contact met de gemeente moeizaam verloopt. Dit heeft vooral te maken met de vele ingangen van de gemeente en het gebrek aan kennis en begrip voor 'problematiek' van kerken als het gaat over onderwerpen zoals vergunningen, subsidies en bestemmingsplannen. Lisa en Yoni zijn bereikbaar voor het platform via kerkervisiezaanstreek@zaanstad.nl. Wanneer er vragen zijn kunnen leden van het platform hen contacteren, zodat zij eventuele vragen intern neer kunnen leggen. Voor een volgend overleg kunnen er bepaalde thema's worden besproken waaronder vergunningen. Binnen de gemeente is iedereen welwillend en er wordt gekeken naar de mogelijkheid om een collega (van een afdeling waar knelpunten liggen) vanuit de gemeente mee te nemen naar een bijeenkomst.

De gemeente heeft een faciliterende en coördinerende rol in het platform.

IV. Knelpunten en kansen

Er zijn een aantal knelpunten waar meerdere vertegenwoordigers/kerken tegenaan lopen:

- Er wordt vaak alleen in de eigen gemeenschap gezocht en niet daarbuiten;
- Er wordt niet mee ontwikkeld de afgelopen jaren;
- Wanneer een gebouw de stempel 'religieus' heeft, vallen bepaalde bijeenkomsten en activiteiten af;

De kansen die worden gezien:

- Informatie en contacten delen. Voorbeeld: wanneer een kerk een aanvraag krijgt voor een bijeenkomst op een datum waarop het gebouw al gebruikt wordt, communiceren in het platform met anderen zodat deze bijeenkomst mogelijk bij een andere kerk kan plaatsvinden.
- Kennis en ervaring buiten de eigen gemeenschap zoeken. Voorbeeld: vraag aan vrijwilligers voor onderhoud tuin uitzetten in de buurt van de kerk.
- Inzetten op (gezamenlijke) marketing. Op Zaans.nl staat een agenda waarbij veel bijeenkomsten en activiteiten in de Zaanstreek staan.

V. Werking kerkenpaspoort

Waardegestuurde aanpak – het kerkenpaspoort

Een breed maatschappelijk vraagstuk zoals de kerkenleegstand vraagt om een andere aanpak dan het verzamelen van feiten en het maken van statistische modellen. De kerkensie kiest met het kerkenpaspoort bewust voor een waardegestuurde ontwikkelingsaanpak. Met andere woorden, we beginnen met het maatschappelijke vraagstuk en vooral met de mensen daaromheen. Een kerkenpaspoort vormt een nuttig instrument om alle informatie van de stakeholders rondom religieus erfgoed te bundelen tot een overzicht van de belangrijkste kennis en verwachtingen over het gebouw. Idealiter geeft het in een oogopslag weer welke functie het gebouw in de stad of wijk speelt, welke waarden in de toekomst leidend zijn en welke ontwikkelrichting het meest kansrijk is.

Twee kerken hebben aangegeven een kerkenpaspoort te willen opstellen. Er worden afspraken gemaakt. Op deze twee pilots komt een terugkoppeling.

De gemeente heeft budget beschikbaar gesteld voor het maken van een kerkenpaspoort. Het budget kan worden ingezet om na te denken over de toekomst van het gebouw en de gemeenschap.

VI. Actiepunten

- In het najaar (oktober/november) zal er een grote bijeenkomst worden gepland. Er wordt geprobeerd dit in de avond te doen, zodat meer personen kunnen deelnemen.
- Dit verslag zal worden gestuurd naar meerdere (kerkelijke) contacten met de vraag of zij willen deelnemen aan het platform.
- Over de twee pilots komt terugkoppeling.
- Yoni plant een nieuwe bijeenkomst voor het platform. Onderwerpen en bespreekpunten kunt u voordragen via kerkenvisiezaanstreek@zaanstad.nl

VII. Rondvraag

Geen vragen

VIII. Sluiting